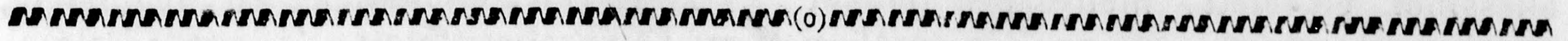

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, October' 10dikén, 1823.

Spanyol Ország.

Egy telegraphusi jelentés szerint, melly Párizsba Sept. 29d. érkezett, a' Sz. Sebestyáni őrizet Sept. 27d. capitulált. Mind a' város, mind a' vár Oct. 3d. adatnak által a' francia ostromló-seregnek. A' 2000 emberből álló őrizet hadi-fogollyá leve, 's azonnal kitakarodott 's Oct. 4d. vagy 5d. napján (alkalmasint hajón) Bayonneban leszen.

A' Sept. 27dikei Moniteur a' Major-Generálisnak a' Puerto de Szanta Mariából, Sept. 17d. a' Hadi-Miniszterhez küldött tudósítását közli, mellyben amaz, Riegónak 's 3 Tisztjének az Arguillosi lakosok által lett elfogattatását, 's a' Carolinnai tömlöczökbe vittetését jelenti. Ezen tudósításnál fogva hihető, hogy Riego, kit Gen. Bonnemains, Jaenben Sept. 13d. ért utól, 's a' Mancha-Reálon keresztül, hova az nap estveli 11 órakor érkezének francia seregek, kivont kardal űzött, — Sept. 14d. még új viadalba bocsátkozott, mellyben vagy semmivé tétetett serege, vagy emberei hagyták oda. Riegónak Sept. 13dikai vesztesége, 500 holtakból, sebesekből és elfogottakból állott, a' melly utóbbiak között van Generalstábjának Vezére is.

Továbbá a' következő tudósítást közli még a' Moniteur, mellyet Marsal Moncey Sept. 21d. indított Sarriából (a' Barcelonai ostromló-seregtől) ugyancsak a' Hadi-Miniszterhez:

„Három ellenséges csapat, mellyek öszveséggel 6000 Gyalogból 100 Lovas-

ból állának, 's velek hát ágyú volt, Sept. 12d. reggeli hatodfél órakor az új kapun keresztül kiment, 's a' bekerítő-línea bal szárnyának tartott. Az első csapat a' tenger-part' mellett ment; a' 2d. Clotnak vette magát, a' 3d. pedig, Líneának, Graccia és Cassa-Donna között fekvő része felé vonúlt. — Az első csapat, vizsgálódás végett megállapodott, a' 2d. hevesen megtamadt a' Clot falu előtt lévő megerősített házat és békerítést. Ezen helyeket vitézül védelmezék a' 6d. Könnyű-Regementnek első, és a' 32d. Línea-Regementnek 2d. Batalionai. Gyalog Kapitány Janmotot erősen megsebesítvén egy golyóbis, „Éljen a' Király!“ felkiáltás közben adá ki lelkét.“

„Gen. de Vence olly rendelést teve, hogy Gyalogságát egy 12 fontos ágyú egy hubicza és a' 18d. Vadász-Regement segítenék. Ekkor az ellenség hátra felé kezdett tartani, 's ellene nyomulván Oberster Beaumont is Regementjének két csapatjával, a' Moncadoi csatornán keresztül hirtelen visszavonúlt.“

„A' 3d. ellenséges csapat, melly a' két előbbenieknél már sokkal erősebb volt, minden igyekezeteit Casa-Nova, Casa-Milans, és Casa-Donna felé intézte. Hanem a' 7d. 19d. és 32d. Línea-Regementeknek Compániáji, mellyek a' nevezett helyeket védelmezék, minden ellenséges iparkodást semmivé tettek. Látván az ellenség, hogy ezen helyekről elszorított, az ezek között lévő térekre vette magát. Erre Gen. Peccaduc, a' 32d. Línea-Regement' 3d. Batalionából

's a' 7diknek néhány Compániaiból álló Tartalék-seregét mozdította-elé. Megtámadván az ellenséges csapatot ezen seregek 's ágyúink is egyre tüzelvén, az ellenség csak hamar visszavonulásra kényszerített, 's lassanként minden azon állásaiból elűzetett, mellyekben magát védelmezni akará. 'S 10 1/2 órakor mind a' 3 ellenséges csapat a' vár felé vonúlt, védelmeztetvén azonközben a' Píoi erősség' ágyúzása által.

„Részünkről egy Tiszt és egy Közember esett-el, 's 17 közlegényeink sebesítették-meg. Tudakozódásaink azt mutatják, hogy az ellenség közül 200 ember tétetett alkalmatlanná a' fegyver viselésre. Gen. Curial magasztalja az ide mellékelt lajstromban foglaltatott Tiszteket, Al-tiszteket és Közembereket.“

A' Sept. 28dikai Moniteur, egy hosszas tábori-jelentést közöl a' Puerto de Szanta Máriai nagy Fő Hadiszállásról Sept. 18dikáról, mellyben azon már tudva lévő dolgok adatnak-elő; miként jelent-meg Riego a' Gen. Ballesteros Hadiszállásán Priegóban, miként verekedtek-meg ugyancsak Riegóval, Jaennál Sept. 13d. a' francia seregek, 's mint futott ő el Mancha-Realból. Ezeknek utána, a' mint a' most említett tábori-jelentés szól, Jodarnak vette magát Riego, vagy azért, hogy a' Gen. Ballesteros Ármadájának Ubedában lévő részét talán elcsábíthassa, vagy hogy a' Sierra-Morenát, avagy még a' Szacrai hegyeket is elfoglalhassa. Gen. Foissac-Latour beéré azonban őtet Jodar nevű falunál Sept. 14d. a' mikor 1500 Gyalogsága és 500 Lovasa volt. Oberster d' Argout, ki előre küldetett, szélytoszlatta Riegónak egy négyszegbe állított csoportját, míg a' másik négyszeg a' Jodar mellett lévő tetőkre jutott, de a' hol elszéledett 's mindenfelé futásnak eredett. Az ellenséges Lovasságnak megmaradott ré-

sze hevesen üzőbe vette az említett Oberstert, 's ezen csatában tökéletesen semmivé tétetett Riegónak egész serege, melly a' legnagyobb kétségbeeséssel küzdő pártosokból állott; 613 embere, kik között egy Generális, hat Oberster és 87 Tiszt van, elfogattak; 60 megöletett, vagy megsebesített, 's egy zászlója, négy pénzes ládáji 's csaknem minden bútorai elfoglaltattak. Ezen fényes győzedelemnek következtében, csaknem 100 Tiszt, 's ezek között Riegónak négy Adjutánsai 's 200-nál szaporább Lovasok mentek-által Gen. Garundelethez, a' Ballesteros Ubedában fekvő seregeinek Vezéréhez; 's maga Riego is, elhagyattatván embereitől 's ál-köntösbe öltözködve, egy magános paraszt-udvarban keresett menedéket Arguillasban, hol Sept. 15d. két Obersterrel 's egy Gyalog-Kapitánnyal együtt, ezen helységnek lakosai elfogták, 's a' la Carolinai tömlöczbe hurczolták.

~~~~~

Egy telegraphusi-jelentés szerint, Passageben szünik a' ragadó nyavalya, 's a' betegek szorgalmatosan külön választatnak az egészségesektől.

Az Etoile így ír Puerto de Szanta Mariából, Sept. 18dikáról: „A' kir. Herceg Szan-Lucárba ment, a' Gen. Bourmont kormányja alatt lévő kiszállási készületeknek megtekintések végett. Contra-Admiralis Duperré tegnap érkezett-meg ide. Megértvén, hogy a' kir. Herceg megtámadásra való parancsolatot adott a' hajós-seregnek, Szan-Lucárban nem mulatott a' Contra-Admirális, hanem azonnal a' Flottához ment, 's annak kormányzását átvette. Lehetetlen képzelni, millyen nagyon vágynak a' viadalra mind a' Tisztek mind a' Közlegénység. Az ilyen seregek ha csupán mutatják is magokat az ellenségnek, már győznek; mellyért a' dologhoz értő Spa-

nyolok nem is kételkednek benne, hogy Cádiz magát sokáig tarthassa.“

Sept. 28d. pedig következő tudósításokat közöl ugyancsak az Etoile Puerto de Szanta Mariából Sept. 19d. és 20d. napjairól: „Riegót ide hozzák, mutatni a' Cádiz lakosknak. (Madriti tudósítás szerint ez a' szándék megváltozott 's Riego Madritba vitetik) Ő kir. Hercegsége tegnap hadi tanácsot tartott, mellyen jelenvalának a' különböző seregeknek Commendánsaik.“ — Sept 20dikáról. „Contra-Admiralis Duperre, minekutána Ő kir. Hercegségével hosszas Conferentiát tartott volna, ma Szan-Lucarba ment, hogy ottan Gen. Bourmonttal a' kiszállás felől értekezni. — Szanti Petri felől nagy ágyúzást hallunk. — Cádizban nagy a' zendülés; számos lakosok elfutottak a' városból. Latre leve Cádiz' Commendánsává, ki hajdan Galiciái polgári Kormányzó vala, Valdes és Quiroga, a' mint hallik, minden tekintetet elvesztették. — Estveli 9 órakor: Szanti Petri erőssége meg van véve; 3 hadi-hajóink, a' Colossus nevű Línea-hajó és két Fregát, ma délutáni egy órakor tamadák-meg. A' Colossus 400 ölnyre volt az erősségtől, 's azt szinte 3 1/4 óraig állandóul lötte. Száraz Bateriaink segítették hajós-seregünk' tüzeleseit. Magam, az Angoulemi Herceggel egy toronyból néztem Puerto de Szanta Mariában a' megtamadást. Midőn 3 1/4 óra tájban vennénk észre hogy vége a' tüznek, mindjárt gondoltuk, hogy az erősség megvétetett. — Egy Tiszt éppen most érkezik a' hírrel, hogy az erősség elfoglaltatott.“

Egy Utánírásban így szól az Etoile Sept. 29d.: „Eppen ezen szempillantásban vevénk egy újabb levelet Puerto de Szanta Mariából. Az Infantadoi Herceg, a' Regenség' Elölülője oda megérkezett, 's az Angoulemi Herceggel ebédelt. —

100 bombát vetett eddigelé Cádizra a' tengeri erő. — Contra-Admiralis Desrotours a' Becsület-rend' Commendatorá-ra neveztetett.“

Gibraltári levelek és Ujságok szerint, mellyek onnan Sept. 5d. indultak, Quiroga, Zayas és Robert Wilson Sept. 2d. eveztek-el onnan, hogy ha lehet apró halász-ladikokon Cádizba juthassanak, a' melly szándékokban, úgy látszik boldogultak is. A' Tribune nevezetű ánglus Fregát Gibraltárból Malagába indítottatott, hogy hozna hírt az ottan lakó ánglus kereskedőkről, kiket, minthogy a' Contributióban reájok vetett részt meg nem fizettek, Riego tömlöczre hányatott. A' Gibraltárban lévő Amériikai Kormányzót megkérék, az ugyan ez okból tömlöczötetett Éjszak-amériikai Statusokbeli, most Malagában tartózkodó Kereskedők, hogy vetné közbe magát érettek, hanem a' Kormányzó, azon szín alatt, hogy arra nézve nem volnának parancsolatai, ezen kérést magáról elharította.

Egy Perpignáni levél így szól Sept. 20d.: „A' Brigadéros Fernandez constitútiós seregéből, valami 2 vagy 300 ember csakugyan eljutott Figuerásba, 's ugyan annyi a' hegyek közé futott. Egyik oka ezen sereg maga megadásának az, hogy Sept. 16dikára virradó éjjel, némelly fegyveres parasztok, elfogák töltésekkel terhelt öszvéreiket.“ Más tudósítások így szöllanak: „Sept. 15d. nagy nekikeseredéssel harczolt az ellenséges fél, különösen az Idegen-légio, 's a' viadal egész késő estig tartott. Ha a' következő éjtszakát egy helynek elfoglalásával nem töltötték, 's a' helyett, inkább Figueras fele nyomultak volna, most már ottan lehetnének. Más nap reggel Lers mellett ujított meg új tüzzel a' viadal. Sok vér folyt mind két részről; 's midőn a' Spanyolok minden töltéseikből kifogytak 's az éhség is elcsi-

gázta őket, okkor [Fernandez capituláni kívánt, jót állván a' nála lévő foglyok' életéről. Hanem ezen ígéletben nem sokat bizván némelly szökevény francia Tisztek, kardjaikba ereszkedtek, vagy főbe lövék magokat, sőt néhányan borotvával is végzék életüket. Az Idegenlegiónak nagy része semmivé tétetett; különösen csaknem minden fő Tisztek elhullottak vagy sebbe estek. A' mint hallik, az alatt míg az ostromló-sereg Gen. Lieut. Damas' vezérlésével a' Spanyolok ellen ment, újra kiment a' Figuerasi őrizet, hogy a' városbeli magazinokat szélytszórhassa. — A' mint látszik Seo d' Urgelt akarják megszállani a' Francziák. Cardonából vitetnek e' végre az ágyúk. Hanem Urgel várának Kormányzója, Vigo, bár ha jól tudja is mind ezen készületeket, még sem hágy-fel a' maga védelmezésével.

Portugallia és Brasilia.

Lisbonából így írnak Sept. 6d.: „A' Bahiából ekkoráig Brasiliába megérkezett seregek, a' kikötőbe jövelelekig mind constitutiós Kokardát viseltek. Minnekelőtte kikötöttek volna, fegyvereiket elszedték, 's azolta szoros vigyázat alatt vannak. — Az Igazgatás, minden Lisbonában feküdt Regementeket, Alencejo tartományába küldött, kettőt kivéven. A' 4d. Regementbeli Tisztek, kettőn kívül, 's a' 27d. Regementnek 16 Tisztjei, a' várban fogva tartatnak.

A' francia Nagy-követ, a' Király' tulajdon szekereben ment első fényes Audientziára, melly alkalmatossággal a' Királynak és Mihály Infansnak, a' Szent Lélek-Rendének keresztjét általadta.

Brasiliából olly tudósítás érkezett, hogy a' Marahnani Kormányzó, még mind eddig megtartá Portugalliai részén ezen helyet, 's a' Rio Janeirói Igazgatást meg nem ismerte.

G a l i c z i a.

Lembergi tudósítások szerint Sept. 20d. vala az a' szerencsés nap, mellyen Ő Felsége legkegyelmesebb Császáruk és Királyunk Czernovitzi útjában, Galiczia' határába bélépett. A' nevezett napon délutáni 3 1/2 órakor érkezett-meg Ő Cs. kir. Felsége, az egybetlakodott népnek örvendező kiáltozásai közben Biálába, hol, a' közönséges tiszti-hivatalokat, 's a' számosan megjelent Birtokosokat elébe bocsátván, meghált. Másnap reggel, megjelenvén előbb a' Tynieci Püspök Ziegler Úr által tartatott istenitiszteleten, Bochnia felé folytató útját, a' hova délutáni négy órára jutott-el. Sept. 22d. Tarnow városának leve szerencséje falai között tisztelhetni Ő Cs. K. Felségét, ki, onnan más nap Rzeszowba, 's Sept. 24d. Przemyslbe ment. Minden utazásbeli alkalmatlanságok mellett is, szüntelen azon tárgyakra fordítá figyelmét Ő Cs. K. Felsége, mellyek a' köz boldogságra nézve legfontosabbak. Megtekintette nevezetesen azon közönséges Intézeteket, mellyek 1817 oltá állítottak-fel vagy végeztettek-bé, 's bizonyos fő tekintetből a' helynek környül-állásaival mindenütt megismerkedett. Ő Cs. K. Felségének kegyes lebecsátkozásánál fogva, ki szüntelenül Jobbágyainak boldogságokban munkálódik, batran járulhatának szentséges személye' elébe mind azok, a' kiknek hozzá kérések volt. Ezen fő-városba Sept. 25d. 12 1/2 órakor érkezett-meg Ő Cs. K. Felsége. Itten is, mint mindenütt, a' hol Ő Felsége keresztül utazott, belső örvendezéseknek nyilvánvaló jeleit adák a' lakosok, 's az innepi-pompáknak rendelésében, csupán Ő Felségének nyilvános parancsolatai vethetének gátat. Az Ország Kormányzójának házában szállott-meg Ő Cs. K. Felsége, fogadtatván ot-

tan a' Kormányzótól és Lovas Generális Gróf Fresneltől. Az épület' erkelyéről mutatá magát Ő Cs. K. Felsége az egybesereglett Publicumnak, melly hangos öröm-kiáltásokban merült-el szeretett Monarchájának jelenlétén. Ebéd után, a' házhoz tartozó kertet méltóztatott megtekinteni Ő Felsége, 's a' napnak hátralevő részét Kabinéti dolgozásokban töltötte-el. Sept. 26d. dél előtt szerencsések vala minden Polgári és Katonai Tisztségeknek, a' Papságnak és Nemességnek, Ő Cs. K. Felsége előtt bémutatattani; dél után pedig, közönséges és magános Audienciákat adott Ő Felsége. Sept. 27d. számos közönséges épületekre 's hivatalokra fordítá figyelmét. Meglátogatta nevezetesen ebéd előtt a' Dicastertalis épületet, a' fő Hadi Commandót, a' Cancelláriákat, a' Státus-jószágainak Administratióját, a' Kerületbeli épületet, a' dohány- és pecsét-Tisztséget, továbbá az Universitást, 's különösen a' Könyvtárt, a' pénzek gyűjteményét, a' physikai, természet-históriai, és anatómiai Kabinetokat, 's a' seborvosi Auditoriumot, és végre az apróbb Iskolákat. Ebéd után az itteni Garnizonnak nagy hadi gyakorlásán méltóztatott megjelenni, melly a' Janowai sorompók előtt ment végbe. Szép magok hordozásával, 's a' gyakorlásokban mutatott pontosságokkal, szerencsések valának ezen seregek Ő Felségének helybehagyását megnyerni. Estvére a' Játékszínen jelene-meg Ő Cs. K. Felsége, hol a' számosan egybegyült Publicum öröm-zajgással adá jelét, mennyire el legyen ragadtatva a' legjobb Monarchának jelenléte által. A' Játék egy allegóriai ábrázolaton kezdődött, mellybe Ő Felsége' neve fényesen vala beszöve, erre a' „Tartsd-meg Isten Ferencz Császárt!“ nevű ismeretes köznépeinek énekeltetett-el, mellyet Rossini „Erzsébet“ című Operájának német előadása

követett, 's ezt ismét lengyel játék, mellyben, az Ő Felsége jelenlétére czélzó énekek és az érzékeny örömet tolmácsoló nemzeti táncz különös kedvességük valának. Az estvei játékszíni előadásokat, egy másik ábrázolat rekesztette, melly úgy nevezett görög tüzzel fénylett. Az egész előadás alatt, valamikor csak az Ő Felsége jelenlétére czélzó hely fordult-elé, a' Publicum mindenkor jelét adá határtalan örvendezésének. Sept. 28d. reggel az Isteni-tiszteleten jelent-meg Ő Cs. K. Felsége, mellyet a' fő templomban az Érseki Prímás tartott. Ezután megtekintette a' Pattantyús Kaszárnyát, 's a' Görög Catholicum Seminarium mellett lévő nagy Kaszárnyát, 's végre a' katonai úszó-intézetet. Dél tájban szerencsések vala a' Dámáknak, kik Gróf Taaffenének a' Kormányzó Hitvesének társasági-szálájában gyülekezének-fel, bémutatattani Ő Cs. K. Felségének, ki ez alkalmatossággal a' legnagyobb leereszkedéssel, egyenként minden Dámával beszélteni méltóztatott. A' délutáni időt, négy orától fogva késő estvéig, Audienciák' adására fordítá Ő Felsége. Sept. 29d. szent Mise után, a' könyörülő Apácák' ápolgatása alatt lévő betegek és árvák Intézetét, a' deák és görög Cath Seminariumokat, 's a' közönséges Ispotályt méltóztatá kegyes látogatására. Különös figyelmet fordított mindenütt az Intézetek' állapotjára, 's kivált azon épületekre, mellyekben ezek vannak, és a' fundusokra, mellyekből tartatnak. Ebéd után a' Galiciái Rendek' Deputatiójának vala szerencséseje az Ország' jelenvaló környülállásait, 's az ezeket illető kéréseket Ő Cs. K. Felsége elébe terjeszteni. Az estveli órák Audienciák' adásában telének újra el. Sept. 30dikát egészen a' Státus dolgainak szentelé Ő Felsége, 's Oct. elsőjén reggel hat órakor idehagyá ezen Fő-várost, 's Zlozowon, Tarnopolon és

Zaleszczykon keresztül, folytatja útját Czernowicz felé.

Hazi Udvari- és Státus-Cancellarius Herczeg Metternich, egy kevésbé rosszacskán érezvén magát, Czernowiczba való menetelét néhány napokig elhalasztotta.

Oct. 9d. a' Státus-papir-sainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 81 5/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal; Sorsvonásos Költsön 1820 ról C. P.; — Ugyan az 1821 ról 100f. C. P. — Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftért C. P. — Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 39 1/8; 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank-Actia 915 3/5 for. C. P. Cs. Arany —

Magyar Ország.

Oct. 4d. így szóllanak a' Hazai Tudósítások:

A' szeretetnek és hívségnek ösztöne öröm-gerjedésekre, és ezer áldások kívánására ébreszti mai nap azon sok millió Jobbágyoknak szíveiket, kik Ő Cs. K. Felségének boldogító uralkodása alatt, szerencsések Felséges Ferencz Királyunk' hathatós oltalma által, a' békeségnek csendes gyümölcseit érezni. A' hódoló tisztelet nem engedi magát határokok közé szoríttatani: hanem mivel Ő Felségének különös rendeléséből, a' nagyobb pompa megszűnt, annál hathatósabban munkálkodik a' szívbéli buzgóság, és a' Szentegyházakban annál számosabban esedeznek az Egek' Urának, hogy Felséges Ferencz Királyunkat, népeinek kegyes Atyját, még sok esztendőig megtartsa, boldogítsa, dicsőíttse!!!

Az Oct. elsőjén költ Hazai Tudósításokban ezeket olvassuk:

Ő Felsége Galicziába való utazása közben Sept. 19d. Holicson volt, 's ottan T. N. Nyitra Vármegyének számos Deputatiója által tiszteltetett.

Buda és Pest Városait Oct. 2d. délutáni két óra tájban szörnyű zivatar lepte, melly nagy zápor esővel és olly

irtóztató széllel jött, hogy az épületeket, mintegy földindulásbeli razkodásba hozta, és sok fákat, kerítéseket és apró házakat ledöntött, többeknek pedig fedeleiket leragadta.

Zágrából vett tudósítások szerint Ő Cs. K. Felségének kegyelmes parancsolatjára, melly a' kir. Magyar Helytartó Tanácsnak Sept. 2d. költ rendelésével, az illető Jurisdictionoknak megküldetett; a' Szávan túl lévő Kerület, melly tavaly Novemberben a' visszakapcsolatáskor, a' régi Szerény Vármegye' (Cottus Severiensis) neve alatt állíttatott-fel, és eddig Osegovics Vice-Ispán Úr által kormányoztatott, a' köz igazgatásra nézve, ismét Zágráb Vármegyéhez kapcsoltatott, valamint 1809 ben azzal öszvekapcsoltatva vala. Melly felséges rendelkezésnek következésében, a' Szávan túl lévő ezen Kerületnek öszvekapcsolását, Nagy Mélt. Verhovác Maximilián, Zágrábi Püspök Ő Exclja, mint erre nézve kirendeltetett Királyi-Biztos, még azon hónapban végbevitte.

Esztergomból. Sept. 13d. a' Fő Mélt. Prímás Herczeg a' mostani fő templomban méltó halotti pompával tartotta a' boldogult VII Pius Pápáért az Exequiákat, a' midőn a' koporsó-alkotmány körül, négy Praelatusok, azután maga Ő Herczega mondta-el a' halotti Absolutiókat. Nevezetes volt ez a' Requiem a' muzsikára nézve; mert azt különösen ezen alkalmatosságra készítette Saylor József Úr, a' fő templombeli Muzsika-Igazgató, ki már több jeles munkái által méltán elhíresedett. Sept. 14d. ismét nagy Misét tartott Ő Herczega a' Prímás, az Isteni kegyelem' kikérésére, az új Pápának szerencsés választásáért. Ezekután Ő Herczega Bécsbe, 's onnan Nagy Mária-Czellbe utazott, melly kegyes utazásából, Sept. 27d. Pozsony-

ba, 's onnan harmadnap múlva Esztergomba visszatért.

~~~~~

N. Győről. Az itten fő Gymnasiumban az 1822/3 iskolai esztendő' végén a' szokott Examenek Aug. fogytával tartattak, mellyek után újabb rendszabásoknál fogva a' jelesebbek minden iskolai karból, tulajdon tanult tárgyak szerint Sept. 10d. folyó és kötött beszédeket declamáltak, mellyek után más nap 8 órakor reggel tartotta Fő Tiszt. és Mélt. Fejér György Úr Fő Igazgatónk a' Te Deum Laudamust, minden kitelhető pompával, 's a' Mise bévégeztetvén, több Úri Vendégekkel az Iskolai karok általmentek a' kir. Akadémia' palotájába, a' hol még végső hálaadó beszédet tartottak: Mentler Antal első esztendőbeli Humanista, magyar nyelven, mellyben megmutatta, hogy a' Tanuló Ifjak sokkal többel tartoznak Tanítójiknak mint Szüléiknek; annakutána Taschenner Lajos 2d. estbeli Humanista, deák nyelven folyó beszédben megmutatta, hogy minő figyelemmel kell lenni a' tanuló Ifjaknak, társok' választásában. Erre olvastatott a' Classificatio, és a' jeles Tanulók a' Győri sz. kir. Város' kegyességéből hasznos könyvekkel megjutalmaztattak; az egész inneplést pedig, nagy örömének kijelentésével végezte a' tisztelt Fő Igazgató Úr, 's azzal az Ifjúságot elbocsátotta.

A' Sept. 10d. tartott beszédeket mondták a' 2d. estbeli Humanisták közül: Kovács István, Prologust folyó beszédben; Novák Ferencz: Zrínyi' buzdító szóllítása a' várőrző seregekhez, versekben; Mendöl István, oltalmazta Diogenes' tettét, a' ki nappal égő faklyával embert keresett, folyó magyar beszédben; Schopf Ferdinand: Magyar Poéták' dicsérete, kötött-beszédben; Suborics János: Orator popularis, folyó-be-

szédben; Bresztyenszky Antal: Stimulatio ad ferventius studium, versekben; Mikus László: Hasznos a' tanuló ifjúnak az ajándék, folyó-beszédben; Vörnle János: Moderatoribus gratiarum actio, folyó-beszédben; Kuntz József: A' dolog után édes a' nyugovás, kötött-beszédben; Taschenner Lajos: Suspiria ad S. Stephanum, folyó-beszédben; Kovács István: Tudományok' dicsérete, kötött-beszédben. -- Első esztendőbeli Humanisták közül: Hupka Ferencz, deákul: De utilitate linguae latinae; Karof August, deákul: De necessitate Studii Historici; Czakó István, magyarul: A' jó barát legnagyobb kincs; Radányi Ignác, deákul: Honor non est praemium virtutis; Anda Ferencz, magyarul: A' béke arankor; Sigl Márton, deákul: De necessitate studii Linguae Hungaricae; Csillag Antal, magyarul: Az egyesség legnagyobb erősség az emberi társaságban; Turner Eduard, deákul: De artibus et opificiis; Tóth Antal, magyarul: Egyedül a' tudós ember boldog. — Mind ezek folyó-beszédben.

A' Pozsonyi Evang. Lyceumnak Elöljáróji és T. T. Profesoraik az 1823d. iskolai-esztendőben, a' Magyar Ifjak Egyesületének igazgatását, és a' Magyar nyelvnek 's Literaturának tanítását Tiszt. T. Rummy Károly Prof. és Katecheta Úrra bízták. Ki, noha azon tiszteletes hivatalt, több foglalatosságai és más fontos okok miatt, először magától el akarta hárítani, de utóljára csakugyan felvállalta. E' szerint mult Febr. elsőjén egy hosszú deák Oratióval a' Magyarok' patriotismusáról 's a' Magyar Nemzet' characteréről, azután pedig mindjárt rövid magyar beszéddel, a' magyar Literaturának szükséges gvarapításáról kezdette, és az iskolai esztendőnek végéig ingyen tanította a' Magyar Grammatikát (Révai és

Márton szerint,) gyakorlásokkal együtt; Aestheticát és Rhetoricát deák nyelven; a' magyar Prosodiát 's Metricát; bölcselkedési Politicát, és Gazdaságbeli tudományt pedig magyar nyelven. Bizonyos okok miatt azonban (a' mint hallik) Prof. Rummy Úr, ezt a' szép kezdetet már is félbe akarja szakasztani, és a' hasznos és szükséges oktatást, sőt a' Magyar Társaságnak igazgatását sem akarja többé folytatni; hanem mint annakelőtte, úgy jövődöben is, a' deák Auctorok' magyarázását, és a' hit-'s erkölcsi keresztényen tudományt honni nyelven; továbbá a' magyar Stilust, magyar Prosodiát 's Metricát és a' magyar Declamatiót (orátori gyakorlást) csak a' maga Classisaiban fogja tanítani. Miként vinné végbe a' tisztelt férjfiú a' Classicus Auctorok' magyarázását, annak szép példáját adta a' 2d. félesztendei Examenek' tárgyához kapcsolt Commentariussal, melyet Horatius 2d. könyve 5d. Satyrájára írt, és itten mutatóban kiadott. A' tudós férjfiú Horatiusnak minden Satyráira hasonló magyarázatot szándékozik kiadni, mellyek annyival becsesebbek, mivel a' deák fejtegetésekhez, a' német értelmet és a' magyar példákat hozzá foglalta. Ez követésre méltó példa lehetne az iskolákban tartandó magyarázatokra, hogy így a' Tanítványok, midőn a' régi Classicusokat ismerni tanulják, egyszersmind a' Magyar Literatura' ismeretére is vezetessenek.

E r d é l y.

Fel-Enyeden, Aug. 10d. nagy égi háborúval olly zápor eső támadott, melly az ott folyó patakot annyira megárasztotta, hogy az a' környékben mindent ma-

gával elragadott. Így vitt-el egy bürüt (pallót) is, midőn éppen valamely 14 esztendő Leányka rajta menne. Már ki-ki elveszettnek tartotta ezt, midőn József Huszár Regimentbeli Strázsa-Mester Schochterus Sámuel, a' veszedelmében lévő megsejmelte, 's egész katonai készületével utána ugorván, a' ragadó patakból kimentette, 's az életnek visszaadta. Áldás egy illy nemesszívű Vitéznek, ki önnön élete' veszedelmével is, a' másét kész volt megtartani.

Zilah, Sept. 27d. A' közelebb elmúlt Aug. 26d. délutáni 3 és 4 óra között, ezen Városnak egyik útszájában szerencsétlen tűz támadván, 22 lakó-házak, minden gazdasági épületekkel, 's a' nyárnak már bégyűjtve volt egész takarmányával megmenthetetlenül levének a' lángok' prédáivá; magok pedig a' szerencsétlen 's nagyobb részént mindenektől megfosztatott lakosok, ily rémítő eset után, a' köz könyörületességnek méltó tárgyaivá. Nem késtek akkor mindjárt, 's készek azolta is ezen szerencsétleneket segedelmezni az ők Polgár-társai. T. Ns. Közép-Szolnok Vármegyének Rendei pedig e' f. Sept. 15d. tartatott közönséges Gyűlésekben, Mélt. L. Báró és Administrator H. Wesselényi József Úr Ónga propositiójára 's előlmenő kegyes példájára, a' Vármegyei Tiszt Urak által felgyűjtendő segedelmet hathatós ajánlás mellett, határoztanak. — Tisztelet és háladatos köszönet a' tisztelt Ns. Vármegye Rendeinek, 's minden egyes Jótévőknek, a' kegyes segedelemért!!

~~~~~

Jobbitás. A' közelébbi XXIXd. számú M. Kurír 232d. lapjának első felén a' 33d. sorban Apr. helyett, Aug. olvastassék.